

ranse, ikke medføre og hovedstyret vil derfor anbefale den søkte tillatelse gitt.

Noen grunn til å oppstille særskilte betingelser herfor synes det heller ikke nå å være.

Behandlet i møte den 12. desember 1947.»

Departementet skal bemerke:

A/S Tyssefaldene er stiftet i 1906 med formål å utnytte gjennom salg, utbygging, kraftleie, fabrikkdrift eller på annen måte selskaps faste eiendommer i Hardanger. Selskapet har en aksjekapital på kr. 9 970 000 fordelt på aksjer à kr. 100.

Utlendinger og selskaper med utenlandsk kapital er eiere av ca. 60 pst. av aksjene og har stemmerett på generalforsamlingen for ca. 70 pst. De norske interesser er nemlig sterkest representert blant preferanseaksjene, som imidlertid bare har ½ stemme på generalforsamlingen.

Odda Smelteverk A/S har en aksjekapital på kr. 2 500 000 fordelt på 2 500 aksjer à kr. 1 000, hvorav 2 498 tilhører det engelske selskap The British Oxygen Company, Limited, London, jfr. «Meddelte Vassdragskonsesjoner» for 1937, side 79 flg.

Departementet har ikke noe å bemerke til at Odda Smelteverk A/S erverver ytterligere 190 ordinære aksjer i A/S Tyssefaldene, hvorav de 170 tidligere var på engelske hender og vil med hovedstyret rå til at smelteverkets søknad blir innvilget i samhøve med ervervslovens § 37, pkt. 1.

En finner ingen grunn til å fastsette særlige betingelser for tillatelsen.

Industridepartementet

tilråder:

I medhold av lov nr. 16 av 14. desember 1917 § 37, pkt. 1 tillates det Odda Smelteverk A/S å erverve ytterligere 190 ordinære aksjer i A/S Tyssefaldene.

12. Vang kommune.

(Tillatelse til å foreta en ytterligere regulering av Steinbusjøen og Øyangen i Yljevassdraget.)

Kgl. resol. av 20. februar 1948.

Vang kommune fikk den 8. oktober 1942 tillatelse til å foreta en regulering av Steinbusjøen og Øyangen i Begnavassdraget. Reguleringen bestod i 1 m oppdemning og 2 m senking av Steinbusjøen og 1,7 m oppdemning og 1,3 m senking av Øyangen, jfr. «Meddelte Vassdragskonsesjoner» for 1942, side 130 flg.

Ved kgl. resolusjon av 2. august 1946 ble tillatelsen stadfestet overensstemmende med restitusjonsanordningens § 4 på uforandrede vilkår.

Med brev fra Hovedstyret for Vassdrags- og Elektrisitetsvesenet av 29. januar 1948 har departementet mottatt en søknad av 10. august 1946 fra overrettssakfører Edv. Bredok Erichsen på vegne av Vang kommune om tillatelse til å foreta en ytterligere regulering av Steinbusjøen og Øyangen ved 1,3 m oppdemning av begge sjøer og 1 m senking av Steinbusjøen og 4,7 m senking av Øyangen.

Hovedstyrets brev er sålydende:

«Fylkeskontorsjefen i Opland har 12. september 1946 oversendt følgende søknad — med bilag fra Vang kommune ved o.r.sakfører Edv. Bredok Erichsen:

« Under 8. oktober 1942 ble det meddelt Vang kommune, Opland, konsesjon til regulering av Øyangen og Steinbusjøen i Vang — Begnavassdraget — til en reguleringshøyde

øvre kote	1209,7
nedre kote	1206,7

Reguleringshøyde ..... 3,0 m.

I henhold hertil har Vang kommune i 1943 og 1944 latt avholde ekspropriasjonsskjønn og deretter i rett tid begjært fravikelseskjennelse samt innsendt begjæring om stadfestelse av konsesjonen overensstemmende med restitusjonsanordningen av 17. august 1945.

Da den regulerte vannføring jo ikke alene vil ha interesse for Vang kommune som eier av vannrettigheter og kraftverk i Yljevassdraget, men også for de nedenforliggende bruk, innledet kommunen umiddelbart etter at overskjønnet var avhjemlet i august 1944 forhandlinger med Foreningen til Begnavassdragets regulering, hvilke forhandlinger har ledet til en overenskomst mellom kommunen på den ene side, og foreningen på den annen side om dannelse av en forening til Yljevassdragets regulering, hvilken overenskomst er av 30. januar d. å. og følger hermed i bekreftet avskrift som bilag 1 hermed.

Under de langvarige forhandlinger som har gått forut for denne overenskomst ble det fra Foreningen til Begnavassdragets regulering sterkt fremholdt at den meddelte konsesjon ville være av mindre interesse for foreningens medlemmer, idet de ikke kunne påregne å bli tilført så meget vann som ønskelig og mulig og at foretagendet derfor ville bli så dyrt at det stillet seg tvilsomt om en deltagelse ville være regningssvarende.

Vang kommune på sin side fant også at det av hensyn til de store muligheter som en utnyttelse av Yljevassdraget frembyr kunne være av betydning allerede fra begynnelsen av å sikre seg retten til å skaffe mest mulig driftsvann med tanke på en mulig fremtidig samlet utbygging av den hele fallhøyde fra Øyangen til gården Opdal — det såkalte Opdalprosjekt — med en samlet fallhøyde på 600 meter.

høyere og vil med Hovedstyret for Vassdrags- og Elektrisitetsvesenet rå til at avgiften til kommuner blir satt til kr. 1 pr. nat.-HK., mens avgiften til staten bibeholdes uforandret med kr. 0,50 pr. nat.-HK., jfr. post 3 i utkastet nedenfor.

Det er — overensstemmende med uttalelsen fra Inspektøren for Ferskvannsfisket — foreslått plikt for konsesjonæren til etter Landbruksdepartementets nærmere bestemmelse årlig å utsette yngel eller settefisk i Øyangen og Steinbusjøen eller deres tilløp samt til å forsyne kanalen foran tappeluken med gitter for å hindre at fisk følger med driftsvannet, jfr. post 20 i utkastet.

Det foreslås videre inntatt bestemmelse om at det gis adgang for Kongen til å kreve vannslipningen endret, hvis den medfører skadelige virkninger av omfang for almene interesser, at konsesjonæren må finne seg i det uten erstatning og at han dessuten må erstatte mulige skadevirkninger for tredjemann som måtte følge av slik endring, jfr. utkastets post 15.

Departementet har tilføyet de vanlige bestemmelser om naturfredning og om foranstaltninger for sprengning i krigstilfelle, se post 21 og 14.

For øvrig foreslås i det vesentlige samme vilkår som for tillatelsen av 8. oktober 1942.

Denne er gitt på ubegrenset tid med hjemfallsrett for staten etter 50 år og innløsningsrett for staten i det 35te år til de private medeieres andel i reguleringsanleggene. For tilleggsreguleringen blir disse frister også å regne fra 8. oktober 1942, se post 1 og 2 i utkastet.

Utkastet til konsesjonsbetingelser blir i sin helhet sålydende:

1.

Reguleringskonsesjonen gis på ubegrenset tid.

Dersom vassfall der ikke tilhører staten eller norske kommuner deltar i reguleringen eller blir medeier i reguleringsanlegget, gjelder konsesjonen for disses vedkommende i 50 år fra 8. oktober 1942. Ved konsesjonstidens utløp tilfaller disse vassfallseieres andeler i reguleringsanlegget staten uten vederlag.

Reguleringskonsesjonen kan ikke overdras uten Kongens samtykke.

Det utførte reguleringsanlegg eller andel deri kan ikke avhendes, pantsettes eller gjøres til gjenstand for arrest eller utlegg uten i forbindelse med vassfall i samme vassdrag nedenfor anlegget.

Anlegget må ikke nedlegges uten statsmyndighetenes samtykke.

2.

I det 35te år fra 8. oktober 1942 skal staten kunne innløse de andeler i reguleringsanlegget som måtte tilhøre eiere for hvem reguleringsstillatelsen er tidsbegrenset. Benytter staten seg ikke herav skal den i det 10de år deretter ha samme adgang. Bestemmelsen om innløsning må være meldt reguleringsanleggets eier 5 år i forveien. Innløsningssummen blir å beregne under hensyn til at grunnstykker og rettigheter samt vannbyggningsarbeider og hus har en verdi svarende til hva de bevislig har kostet ved ervervelsen med fradrag for amortisasjon etter en amortisasjonstid av 50 år. For annet tilbehør beregnes den tekniske verdi etter skjønn på statens bekostning.

Anlegget skal ved innløsningen være i fullt driftsmessig stand. Hvorvidt så er tilfelle, avgjøres i tilfelle av tvist ved skjønn på statens bekostning.

Konsesjonæren plikter på sin bekostning å utføre hva skjønnet i så henseende måtte bestemme.

3.

For den øking av vannkraften som ved tilleggsreguleringen tilflyter eiere av vassfall eller bruk i vassdraget, skal disse erlegge følgende årlige avgifter:

Til staten kr. 0,50 pr. nat.-HK.

Til de fylkes-, herreds- og bykommuner som Kongen bestemmer kr. 1,00 pr. nat.-HK.

Økingen av vannkraften beregnes på grunnlag av den øking av vassføringen som reguleringen antas å ville medføre ut over den vassføring som har kunnet påregnes år om annet ved den tidligere bestående regulering. Ved beregningen av denne øking forutsettes det at magasinet utnyttes på en sådan måte at vassføringen i lågvassperioden blir så jevn som mulig. Hva der i hvert enkelt tilfelle skal anses som den ved reguleringen innvunne øking av vannkraften, avgjøres med bindende virkning av departementet.

Plikten til å erlegge de ovenfor omhandlede avgifter inntreter etter hvert som den ved reguleringen innvunne vannkraft tas i bruk. Avgiftene har samme pantsikkerhet som skatter på fast eiendom og kan inndrives på samme måte som disse. Etter forfall svares 6 pst. rente.

4.

Nærmere bestemmelser om betalingen av avgifter etter post 3 og kontroll med vannforbruket samt angående avgivelse av kraft, jfr. post 18, skal for så vidt de ikke er fastsatt av Kongen med bindende virkning for hvert enkelt tilfelle fastsettes av vedkommende departement.

5.

Arbeidet må påbegynnes innen en frist av 2 år etter at konsesjonen er gitt og fullføres innen en ytterligere frist av 5 år.

I fristene medregnes ikke den tid som på grunn av overordentlige tildragelser (vis major) streik eller lockout har vært umulig å utnytte.

6.

Til anlegg og drift skal utelukkende anvendes funksjonærer og arbeidere som har norsk innføds- eller statsborgerrett.

Vedkommende myndighet kan dog tillate unntagelser fra regelen når behovet for spesiell fagkunnskap eller øvelse eller andre avgjørende hensyn gjør det nødvendig eller særlig ønskelig. Såfremt ikke offentlige hensyn taler derimot kan fremmede arbeidere også tillates benyttet, når de har hatt fast bopel her i riket i det siste år.

For hver dag noen i strid med foranstående bestemmelser er i konsesjonærens tjeneste, erlegges til statskassen en løpende mulkt stor inntil kr. 50 — femti kroner — for hver person.

7.

Konsesjonæren skal ved bygging og drift av anlegget anvende norske varer for så vidt disse kan fås like gode, tilstrekkelig hurtig — herunder forutsatt at det er utvist all mulig aktsomhet med hensyn til tiden for bestillingen — samt til en pris som ikke med mere enn 10 pst. overstiger den pris med tillagt toll hvortil de kan erholdes fra utlandet. Er det adgang til å velge mellom forskjellige innenlandske tilbud, antas det tilbud som representerer det største innen landet fallende arbeid og produserte materiale, selv om dette tilbud er kostbarere, når bare ovennevnte prisforskjell — 10 pst. — i forhold til utenlandsk vare ikke derved overstiges.

Toll og pristillegg tilsammen forutsettes dog ikke å skulle overstige 25 pst. av den utenlandske vares pris (eksklusive toll). I tilfelle av tvist herom avgjøres spørsmålet av departementet.

Vedkommende departement kan dispensere fra regelen om bruk av norske varer når særegne hensyn gjør det påkrevd.

For overtredelse av bestemmelsene i nærværende post erlegges konsesjonæren for hver gang etter avgjørelse av vedkommende departement en mulkt av inntil 15 — femten — pst. av verdien. Mulkten tilfaller statskassen.

8.

Forsikring tegnes fortrinnsvis i norske selskaper hvis disse byr like fordelaktige betingelser som utenlandske.

9.

Arbeiderne må ikke pålegges å motta varer istedenfor penger som vederlag for arbeid eller pålegges noen forpliktelse med hensyn til innkjøp av varer (herunder dog ikke sprengstoff, verktøy og andre arbeidsmaterialer). Verktøy og andre arbeidsredskaper som utleveres arbeiderne til benyttelse, kan bare kreves erstattet når de bortkastes eller ødelegges og da bare med sin virkelige verdi beregnet etter hva de har kostet konsesjonæren med rimelig fradrag for slitasje.

Hvis konsesjonæren holder handelsbod for sine arbeidere, skal nettooverskuddet etter revidert årsregnskap anvendes til almenntilgitt øyemed for arbeiderne. Anvendelsen fastsettes etter samråd med et av arbeiderne oppnevnt utvalg som i tilfelle av tvist kan forlange saken forelagt for vedkommende departement til avgjørelse.

Konsesjonæren skal være ansvarlig for at hans kontraktører oppfyller sine forpliktelser overfor arbeiderne ved anlegget.

10.

Konsesjonæren er forpliktet til når vedkommende departement forlanger det, på den måte og på de vilkår som departementet bestemmer å skaffe arbeiderne den til enhver tid nødvendige legehjelp og å holde et for øyemedet tjenlig sykehus med isolasjonslokale og tidsmessig utstyr.

11.

Konsesjonæren er i fornøden utstrekning forpliktet til på rimelige vilkår og uten beregning av noen fortjeneste å skaffe arbeiderne og funksjonærene sundt og tilstrekkelig husrom etter nærmere bestemmelse av vedkommende departement.

Konsesjonæren er ikke uten vedkommende departements samtykke berettiget til i anledning av arbeidstvistigheter å oppsi arbeiderne fra bekvemmeligheter eller hus leid hos ham. Uenighet om hvorvidt oppsigelse skyldes arbeidstvist, avgjøres med bindende virkning av departementet.

12.

Konsesjonæren er forpliktet til i den utstrekning som fylkesvegstyret bestemmer, å erstatte utgifter til vedlikehold og istandsettelse av offentlige veger og bruer hvis disse utgifter blir særlig øket ved anleggsarbeidet. Veger og bruer som konsesjonæren anlegger, skal stilles til fri avbenyttelse for almenheten, for så vidt departementet finner at dette kan skje uten vesentlige ulemper for anlegget.

13.

Konsesjonæren plikter før arbeidet påbegynnes å forelegge vedkommende departement detaljerte planer med fornødne opplysninger, beregninger og omkostningsoverslag vedkommende reguleringsanlegget således at arbeidet ikke kan iverksettes før planene er approbert av departementet. Anlegget skal utføres på en solid måte og skal til enhver tid holdes i fullt driftsmessig stand. Dets utførelse så vel som dets senere vedlikehold og drift undergis offentlig tilsyn. De hermed forbundne utgifter utredes av anleggets eier.

14.

Ved damanleggene skal det tillates truffet militære foranstaltninger for sprengning i krigstilfelle, uten at anleggenes eier har krav på godtgjørelse eller erstatning for de herav følgende ulemper eller innskrenkninger med hensyn til anleggene eller deres benyttelse. Anleggenes eier må uten godtgjørelse finne seg i den bruk av anleggene som skjer i krigsøyemed.

15.

Vannslipningen skal foregå overensstemmende med et reglement som Kongen på forhånd utferdiger.

Viser det seg at slipningen etter dette reglement medfører skadelige virkninger av omfang for almene interesser, kan Kongen uten erstatning til konsesjonæren, men med plikt for denne til å erstatte mulige skadevirkninger for tredjemann, fastsette de endringer i reglementet som finnes nødvendig.

En norsk statsborger som vedkommende departement godtar, skal forestå manøvreringen. Ekspropriasjonsskjønn kan ikke påbegynnes før manøvreringsreglementet er fastsatt.

For så vidt vannslipningen foregår i strid med reglementet kan konsesjonshaveren pålegges en tvangsmulkt til statskassen av inntil kr. 200 for hver gang etter departementets nærmere bestemmelse.

16.

Reguleringsanleggets eier skal etter nærmere bestemmelse av departementet utføre de hydrografiske iakttagelser som i det offentlige interesse finnes påkrevd og stille det innvunne materiale til disposisjon for det offentlige. Den tillatte oppdemningshøyde og den tillatte laveste tapningsgrense betegnes ved faste og tydelige vannstandsmerker som det offentlige godkjenner.

Reguleringsanleggets eier skal måle vassføringskurver for sjøene før reguleringsarbeidene igangsettes hvis tiden tillater det.

Kopier av alle karter som konsesjonæren måtte la oppta i anledning av anlegget skal tilstilles Norges Geografiske Opmåling med opplysning om hvordan målingene er utført.

17.

Eieren skal uten vederlag for de utførte anlegg finne seg i enhver ytterligere regulering i vedkommende vassdrag som ikke forringer den tillatte regulerings effekt.

18.

De vassfalls- og brukseiere som benytter seg av det ved reguleringen innvunne driftsvann er forpliktet til å avgi til den eller de kommuner, derunder også fylkeskommuner, som departementet bestemmer, etter hvert som utbygging skjer, inntil 10 pst. av den for hvert vassfall innvunne øking av kraften (beregnet som angitt i post 3). Staten forbeholdes rett til å erholde inntil 5 pst. av kraften.

Når 30 år er forløpet fra konsesjonens meddelelse kan de kommuner hvis interesser berøres av reguleringen uansett den ovenfor betingede prosent for kraftavgivelse og uten hinder av den foran fastsatte begrensning med Kongens samtykke etter hvert som kraft blir ledig kreve avgitt fra de av vassdragets vassfall der tilhører norske kommuner ytterligere kraft så vidt fornødent til å dekke deres eget behov eller til å forsyne deres innvånere med kraft til lys, varme, gårdsdrift, håndverk eller småindustri.

Kraften avgis i den form hvori den produseres. Elektrisk kraft uttas etter departementets bestemmelse i kraftstasjonen eller fra fjernledningen eller fra ledningsnettet, hva enten ledningene tilhører reguleringsanleggets eier eller andre. Forårsaker kraftens uttagelse av ledningene økte utgifter bæres disse av den som uttar kraften enten dette er staten eller en kommune. Avbrytelse eller innskrenkning av leveringen som ikke skyldes vis major, streik eller lockout må ikke skje uten departementets samtykke.

Kraften leveres etter en maksimalpris beregnet på å dekke produksjonsomkostningene — deri innbefattet 6 prosent rente av anleggskapitalen — med tillegg av 20 pst. Hvis prisen beregnet på denne måte vil bli uforholdsmessig høy, fordi bare en mindre del av den kraft vassfallet kan gi er tatt i bruk, kan dog kraften i stedet forlanges avgitt etter en maksimalpris som svarer til den gjengse pris ved

bortleie av kraft i distriktet. Maksimalprisen fastsettes ved overenskomst mellom vedkommende departement og konsesjonæren eller i mangel av overenskomst ved skjønn. Denne fastsettelse kan såvel av departementet som konsesjonæren forlanges revidert hvert 5te år. Hvis eieren leier ut kraft og kraften til kommune eller stat kan uttas fra kraftledning til noen av leietagerne, kan kommunen eller staten i ethvert tilfelle forlange kraften avgitt til samme pris og på samme vilkår som leierne av lignende kraftmengder under samme forhold.

Eieren har rett til å forlange et varsel av 1 år for hver gang kraft uttas. Oppsigelse av konsesjonskraft kan skje med 2 års varsel. Oppsagt kraft kan ikke senere forlanges avgitt.

19.

Departementet kan under særlige omstendigheter gi en vassfalls- eller brukseier, som ikke er medeier i reguleringsanlegget, tillatelse til å benytte driftsvann, som er innvunnet ved reguleringen, mot en årlig godtgjørelse til reguleringsanleggets eier. Denne godtgjørelse skal i tilfelle av tvist fastsettes av departementet.

20.

Innen reguleringen tas i bruk plikter konsesjonæren etter Landbruksdepartementets nærmere bestemmelse å forsyne kanalen foran tappeluken med gitter for å hindre at fisk følger med driftsvannet.

Videre plikter konsesjonæren årlig å utsette i Øyangen og Steinbusjøen eller deres tilløp det antall yngel eller settefisk som Landbruksdepartementet måtte bestemme.

21.

Det påhviler konsesjonshaveren, i den utstrekning hvori dette kan skje uten urimelige ulemper og utgifter, å unngå ødeleggelse av plante- og dyrearter, geologiske og mineralogiske dannelser samt i det hele naturforekomster og steder, som kan antas å ha vitenskapelig eller historisk betydning. Såfremt sådan ødeleggelse som følge av arbeidenes fremme i henhold til foranstående ikke kan unngås, skal Landsforeningen for naturfredning i Norge i betimelig tid på forhånd underrettes om saken.

Konsesjonshaveren plikter ved planleggingen og utførelsen av anleggene i den utstrekning det kan skje uten urimelige ulemper og utgifter — å dra omsorg for at de ferdige

anlegg virker minst mulig skjæmmende i terrenget.

Om nærværende bestemmelse gis vedkommende ingeniører eller arbeidsledere fornøden meddelelse.

22.

Reguleringsanleggets eier underkaster seg de bestemmelser som til enhver tid måtte bli truffet av vedkommende departement til kontroll med overholdelsen av de oppstilte betingelser.

De med kontrollen forbundne utgifter erstattes det offentlige av reguleringsanleggets eier etter nærmere av vedkommende departement fastsatte regler.

23.

Reguleringskonsesjonen skal tinglyses i de tinglag hvor anlegget er beliggende. Vedkommende departement kan bestemme at et utdrag av konsesjonen skal tinglyses som heftelse på de eiendommer eller bruk i vassdraget for hvilke reguleringen kan medføre forpliktelser.

En vil videre rå til at det blir fastsatt manøvreringsreglement for reguleringen overensstemmende med hovedstyrets forslag som gjeldende inntil videre.

Departementet finner med hovedstyret at det ikke er tilstrekkelig grunn til å gå nærmere inn på det av fylkesingeniøren og fylkesmannen i Sogn og Fjordane uttalte ønske om at det blir tatt forbehold om adgang til hel eller delvis overføring fra dette nedslagsfelt til Tyinvassdraget.

Søknaden er kunngjort på behørig måte.

Industridepartementet

tilråder:

1. Det tillates i medhold av lov nr. 17 av 14. desember 1917 om vassdragsreguleringer Vang kommune å foreta en ytterligere regulering av Steinbusjøen og Øyangen i Yljavassdraget i det vesentlige overensstemmende med søknad av 10. august 1946 og dermed fremlagt plan.

Tillatelsen meddeles på de betingelser som er tatt inn i Industridepartementets tilråding av 20. februar 1948.

2. Det fastsettes, som gjeldende inntil videre, manøvreringsreglement for reguleringen av Steinbusjøen og Øyangen i Yljavassdraget overensstemmende med det utkast som er tatt inn i Industridepartementets ovennevnte tilråding.